

กลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิต ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ADMINISTRATION STRATEGIES OF SCHOOL LIVING LIBRARY MANAGEMENT OF FUNDAMENTAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER LOEI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

สุขุม พรหมเมืองคุณ¹, สุชาติ บางวิเศษ², ศักดินาภรณ์ นันท์³

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Sukhum Prommuangkhun¹, Suchat Bangwiset², Sakdinaporn Nuntet³

^{1,2,3}Loei Rajabhat University

Corresponding Author E-mail : Suchatb1@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการ
จำเป็นการบริหารห้องสมุดมีชีวิต ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
2) สร้างกลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิต ของโรงเรียน และ 3) ประเมินกลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิต
ของโรงเรียน วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึง
ประสงค์ และความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 32 คน และ
ครูผู้สอนรวม จำนวน 268 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 300 คน โดยใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซี
และมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า
5 ระดับ ระยะที่ 2 กลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิต มี 2 ขั้นตอนคือคือ ขั้นตอนที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึก
กลุ่มเป้าหมายคือผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ขั้นตอนที่ 2 การ
สนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสนทนากลุ่ม ระยะที่ 3 การประเมินอิง
ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการหาความถี่ ร้อย
ละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธี
พรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ใน
ระดับมาก และผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์การบริหารห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ใน
ระดับมากที่สุด ส่วนผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียน มีความ
ต้องการจำเป็นทุกด้านโดยมีค่า PNI Modified อยู่ระหว่าง 0.17 ถึง 0.53

2) กลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเลย เขต 2 ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) เป้าประสงค์ และองค์ประกอบการบริหาร

ห้องสมุดมีชีวิต 5 ด้าน คือ 1) การจัดการสภาพแวดล้อม 2) การบริหารจัดการ 3) การบริหารสารสนเทศ 4) การจัดกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต 5) การวัดผล มี 15 วิธีดำเนินงาน และ 20 กลไกการปฏิบัติ

3) ผลการประเมินผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับผลการประเมินเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหาร; การบริหารห้องสมุดมีชีวิต;

Abstract

This research aimed to 1) To study the current status, desired status, and needs of the school's living library management under the Office of the Primary Educational Service Area 2, Loei Province, 2) To create a strategy for the school's living library management, and 3) To evaluate the school's living library management strategy. The research method was divided into 3 phases. The sample group consisted of 32 school administrators and 268 teachers, totaling 300 people. The research instruments were questionnaires, interview forms, group discussion records, and assessment forms. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, index of needs, and content analysis.

The research results found that :

1) The results of the study of the current conditions of the school's living library management were at a high level overall, and the results of the study of the desired conditions of the school's living library management were at the highest level overall. As for the results of the study of opinions on the school's living library management, there were needs in all aspects with a PNI Modified value between 0.17 and 0.53.

2) The management strategy of the living library of the schools under the Office of the Primary Educational Service Area, Loei Area 2 consists of 1) vision, 2) mission, 3) objectives and 5 components of living library management: 1) environmental management, 2) management, 3) information management, 4) living library activities, 5) measurement. There are 15 methods of operation and 20 implementation mechanisms

3) The results of the evaluation of the assessment of the school's living library management strategy, overall, had a high average. When considering each aspect, it was found that the aspects with the highest evaluation levels from highest to lowest average were: usefulness at the highest level, suitability at a high level, and feasibility at a high level.

Keywords: Management strategy; Living library management;

บทนำ

ด้วยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ต่อบรรณการจั้ดการศึกษาของประเทศที่ว่ การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ให้สามารถรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างสอดคล้องต่อเนื่อง ซึ่งกันและกัน แต่จากสภาพความเป็นจริงของสังคมไทยทั้งในอดีตและปัจจุบันนั้น สังคมส่วนใหญ่ยังขาดความเชื่อมั่นต่อบรรณการจั้ดการศึกษาของประเทศ ทั้งนี้เพราะผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการจั้ดการศึกษายังไม่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและท้องถิ่นอย่างแท้จริง อาจเป็นเพราะผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการจั้ดระบบการศึกษาของประเทศ ยังไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าระบบการจั้ดการศึกษาที่ถูกต้องและตอบสนองต่อการพัฒนาสังคมอย่างแท้จริงนั้นควรจะมีทิศทางไปในทิศทางใด หากต้องการให้การจั้ดการศึกษาของประเทศสามารถรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างแท้จริง จำเป็นต้องให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย จากการจั้ดระบบการศึกษา (Stakeholders) ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างแท้จริง ดังนั้นจึงมีการสนับสนุนการออกกฎหมายที่เอื้อต่อการดำเนินงานดังจะเห็นได้จากได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายสูงสุดของประเทศอันได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ที่บัญญัติให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการจั้ดการศึกษาของไทย ทั้งในด้านสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้เกิดความเสมอภาคกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและการจั้ดการศึกษาดังกล่าวต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน อีกทั้งยังสอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้การจั้ดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยสังคมมีส่วนร่วมและต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการปฏิรูปการศึกษา และมีการกระจายอำนาจการศึกษาไปยังสถานศึกษาตามหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นการกระจายอำนาจการจั้ดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement) เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ได้มีส่วนร่วมในการบริหาร การตัดสินใจและร่วมจั้ดการศึกษา หลักการคืนอำนาจจั้ดการศึกษาให้ประชาชน (Return Power to People) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายในการจั้ดการศึกษาเพื่อการพัฒนาผู้เรียน โดย “การลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” กำหนดให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจั้ดการศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาในรูปแบบต่างๆ อย่างตัวแทนของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรา 8(2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจั้ดการศึกษามาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจั้ดการศึกษาให้มีการกระจายอำนาจการจั้ดการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา องค์กรเอกชน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จั้ดการศึกษา มาตรา 23 การจัดกระบวนการเรียนรู้ของตัวอง ครอบครัว สังคมและชุมชน มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ควรจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน จัดกิจกรรม

ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง พร้อมทั้งจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีความประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต และมาตรา 29 สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถานประกอบการ และสถาบันอื่น ๆ จัดการศึกษาส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพได้ตามธรรมชาติ จัดการเรียนรู้โดยบูรณาการสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุลกัน อีกทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมอันดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้แหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม การศึกษาต้องยึดหลักที่ว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2561) สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 สถานศึกษาควรดำเนินการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา เพื่อศึกษาค้นคว้าแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างแหล่งเรียนรู้ ชุมชน (พฤทธิ ศิริบริรักษ์พิทักษ์ และบุษกร เลิศวีระศิริกุล, 2555)

อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษาคือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาสร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุล ระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ส่งเสริมปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยเรียนโดยเฉพาะระดับขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่าการศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคมอันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เกิดความยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันเองได้ สามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้ การระดมทรัพยากร และกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน จัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ ให้บริการวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่การพัฒนาคนในชุมชน สร้างกลไกการเรียนรู้ทุกประเภท แลกเปลี่ยนเรียนรู้จนกลายเป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้คนไทยสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้จริง เป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาคอนตามความสามารถ และเต็มตามศักยภาพ ตรงตามความต้องการทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ ทักษะ คุณธรรมและจิตสำนึกที่พึงประสงค์ อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ ของผู้เรียนและบุคลากรของสถานศึกษารวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีการ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการศึกษา

จากเหตุผล และความสำคัญของปัญหาการวิจัย ดังที่กล่าวมา คณะผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ในฐานะที่มีตำแหน่งเป็นอาจารย์ ภายใต้บทบาทหน้าที่เพื่อการวิจัย การเรียนการสอน การบริการวิชาการ ที่ต้องรับผิดชอบงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชุมชนท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการ การบริหารห้องสมุดมีชีวิต ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ที่มีความเหมาะสมกับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนการบริหารให้มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงกับผู้เรียน และเพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการบริหารห้องสมุดมีชีวิต 5 ขั้นตอนคือ 1) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม 2) ด้านการบริหารจัดการ 3) ด้านการบริหาร 4) ด้านการจัดการกิจกรรม และ 5) ด้านการวัดผล ที่เป็นกลยุทธ์ในการบริหารห้องสมุดมีชีวิต ที่มีความเหมาะสมตรงตามความต้องการของผู้เรียน เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตที่เป็นแหล่งเรียนรู้ อันนำไปสู่ความสำเร็จ และบรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการ การบริหารห้องสมุดมีชีวิต ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิต ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิต ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา กลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิต ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method) โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารห้องสมุดมีชีวิต ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ระยะที่ 2 ร่างกลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิต ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ระยะที่ 3 การประเมินกลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิต ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ปีการศึกษา 2563 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 145 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,207 คน รวม 1,352 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ คือครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie; & Morgan, 1970) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 32 คน และครูผู้สอน จำนวน 268 คน

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เกณฑ์การพิจารณา เป็นผู้บริหาร ครู และครูผู้รับผิดชอบห้องสมุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม การหาคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างเสร็จ พร้อมทั้งนิยามความหมายองค์ประกอบที่สังเคราะห์ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของปริมาณของข้อคำถาม รวมไปถึงความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ ที่ต้องการวัด (Index of Congruency : IC) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาและรูปแบบที่ใช้ในการจัดพิมพ์โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษาทางด้านการบริหารการศึกษา ระเบียบวิธีวิจัย ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่มีวิทยฐานะระดับเชี่ยวชาญ ขึ้นไป เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดค่าดัชนี IC (Index of Congruency) โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า $IC \geq 0.5$ และส่วนข้อคำถามที่มีค่า $IC \leq 0.5$ จะนำไปปรับปรุงแก้ไขคำถามตามคำแนะนำ และข้อเสนอของผู้เชี่ยวชาญ โดยแบบสอบถามชุดนี้มีค่าความเชื่อมั่นด้านสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.90 ด้านสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.69 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.81 และนำไปดำเนินการจัดพิมพ์และนำไปทดลองใช้ (Try-out) ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของ แบบสอบถามทั้งฉบับ ผลปรากฏว่าแบบสอบถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิต ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 แบ่งออกเป็นสภาพปัจจุบันมีค่าความเที่ยง 0.91 และสภาพที่พึงประสงค์มีค่าความเที่ยง 0.69

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. แบบประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ใช้ในการประเมินกลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิต ของโรงเรียน ด้านความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย พร้อมหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ด้วยการเดินทางไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับ ประเด็นการบริหารห้องสมุดมีชีวิต ของโรงเรียน
3. การสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เพื่อติดต่อส่งถึงผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม และนัดหมายวัน เวลา ขอเชิญเข้าร่วมประชุม โดยผู้วิจัยได้มีผลสรุปการวิจัยจากระยะที่ 2 และนำร่างกลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิต ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ส่งไปให้ผู้เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม ได้พิจารณาก่อนเป็นการล่วงหน้า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การบริหารห้องสมุดมีชีวิต ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert Scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) และกำหนดเกณฑ์การแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2561)
2. การร่างกลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิต ของโรงเรียน ประกอบด้วย 1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง 2) การยกร่างกลยุทธ์ (Drafting) โดยคัดเลือกจากค่าความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา
3. การประเมินกลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิต ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้วยการประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 5 คน ใช้ในการประเมินกลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิต ของโรงเรียน ด้านความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น การบริหารห้องสมุดมีชีวิต ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำแนกเป็นรายด้าน

การบริหารห้องสมุดมีชีวิต	สภาพปัจจุบัน		แปลผล	สภาพที่พึงประสงค์		แปลผล	ความต้องการจำเป็น	
	(D)			(I)			(PNI _{Modified})	
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.		(I-D)/D	ลำดับที่
1. การจัดสภาพแวดล้อม	4.00	0.61	มาก	4.70	0.45	มากที่สุด	0.17	5
2. การบริหารจัดการ	4.11	0.65	มาก	4.67	0.46	มากที่สุด	0.19	4
3. การบริหารสารสนเทศ	3.92	0.75	มาก	4.67	0.46	มากที่สุด	0.53	1
4. การจัดกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต	4.07	0.66	มาก	4.64	0.50	มากที่สุด	0.22	3
5. การวัดผล	4.00	0.70	มาก	4.62	0.56	มากที่สุด	0.34	2
รวม	4.02	0.67	มาก	4.65	0.46	มากที่สุด		

สภาพปัจจุบันการบริหารห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.02, S.D. = 0.67)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X}$ = 4.11, S.D. = 0.65) ด้านการจัดกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 0.66) ด้านการจัดการสภาพแวดล้อม ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.61) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการบริหารสารสนเทศ ($\bar{X}$ = 3.92, S.D. = 0.75)

สภาพที่พึงประสงค์การบริหารห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.45) ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X}$ = 4.67, S.D. = 0.46) ด้านการจัดกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต ($\bar{X}$ = 4.64, S.D. = 0.50) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการวัดผล ($\bar{X}$ = 4.62, S.D. = 0.56)

ผลการศึกษาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของการจำเป็นตามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีความต้องการจำเป็นทุกด้านโดยมีค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.17 ถึง 0.53 ด้านที่พบว่ามีค่า $PNI_{Modified}$ สูงสุดตามลำดับความสำคัญ คือ 1) ด้านการบริหารสารสนเทศ มีค่า $PNI_{Modified} = 0.53$ 2) ด้านการวัด มีค่า $PNI_{Modified} = 0.34$ 3) ด้านการจัดกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิตมีค่า $PNI_{Modified} = 0.22$ 4) ด้านการบริหารจัดการ มีค่า $PNI_{Modified} = 0.19$ และ 5) ด้านการจัดการสภาพแวดล้อม มีค่า $PNI_{Modified} = 0.17$

อภิปรายผล

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก และผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์การบริหารห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้เนื่องจากการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ และห้องสมุดมีชีวิตของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสันติ มุ่งหมาย (2564) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารงานห้องสมุด 5 ดี มีชีวิตโรงเรียนบ้านห่ม (ห่มประชานุเคราะห์) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานห้องสมุด 5 ดี มีชีวิตโรงเรียนบ้านห่ม (ห่มประชานุเคราะห์) 2) พัฒนาแนวทางการบริหารงานห้องสมุด 5 ดี มีชีวิต 3) ศึกษาผลการใช้แนวทางการบริหารงาน ห้องสมุด 5 ดี มีชีวิต ในโรงเรียนบ้านห่ม (ห่มประชานุเคราะห์) และ 4) แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็น ประโยชน์ของคู่มือการใช้แนวทางการบริหารงานห้องสมุด 5 ดี มีชีวิต ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานห้องสมุด 5 ดี มีชีวิต ของโรงเรียนบ้านห่ม (ห่มประชานุเคราะห์) โดยรวมมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.20 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงาน ห้องสมุด 5 ดี มีชีวิต ของโรงเรียนบ้านห่ม (ห่มประชานุเคราะห์) โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด

ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีความต้องการจำเป็นทุกด้านโดยเรียงลำดับจากค่าสูงสุด 3 อันดับ แรก ดังนี้ 1) ด้านการบริการสารสนเทศ 2) ด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม 3) ด้านการวัดผล

กลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ประกอบด้วยกลยุทธ์การบริหารคือ 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) เป้าประสงค์ ทั้งนี้เนื่องจากห้องสมุดของโรงเรียนเป็นแหล่งวิทยาการหรือศูนย์การเรียนรู้ที่แท้จริง พบว่า แนวทางการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนจะต้องพิจารณาถึงการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย พันธกิจ วิสัยทัศน์ แผนงาน โครงการ ทั้งระยะสั้นและระยะยาวซึ่งสอดคล้องกับ สุบิน ไชยยะ (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ ตลอดชีวิตของนิสิตนักศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยเพื่อเสริมสร้าง ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิตนักศึกษา

ใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธีกลุ่มตัวอย่างคือ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ทั้งของรัฐและเอกชนจำนวน 97 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น และเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้ สถิติทดสอบ f-test ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ ตลอดชีวิตของนิสิตนักศึกษา มี 5 กลยุทธ์หลัก ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์การพัฒนาห้องสมุดให้เป็น แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคดิจิทัล 2) กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้คลังปัญญาสถาบันเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของนิสิตนักศึกษา 3) กลยุทธ์การสร้างนวัตกรรมการสอนการรู้สารสนเทศดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิตของนิสิตนักศึกษา 4) กลยุทธ์การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 5) กลยุทธ์ การพัฒนาสมรรถนะด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาวิชาชีพสารสนเทศ และ 4) องค์ประกอบการบริหารห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียน ประกอบด้วย

4.1) ด้านการจัดการสภาพแวดล้อม มีวิธีดำเนินงาน 1) เสริมสร้างการบริหารงานห้องสมุดให้มีสุนทรียภาพ สวยงาม และสบายตา 2) มีอาคาร สถานที่ ที่สะอาดร่มรื่นเหมาะสำหรับกิจกรรมการเรียนการสอน 3) มีการจัดการมุมมองที่สวยงามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในห้องสมุด ให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ร่วมกัน **มีกลไกสู่การปฏิบัติ** 1) วางแผนการดำเนินงานการจัดการสภาพแวดล้อม 2) ดำเนินการตามแผนกิจกรรม ที่กำหนดไว้ 3) มีการตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข และ 4) ปรับปรุงพัฒนางานการจัดการสิ่งแวดล้อม อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของศราวุฒิ ด้วงแก้ว (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยว่าการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนใน ศตวรรษที่ 21 ซึ่งปัจจุบันการปรับปรุง และพัฒนารูปแบบของห้องสมุด ได้รับความสนใจจากสถาบันบริการ สารสนเทศ นักวิชาการ นักศึกษา ตลอดจนบุคลากรของห้องสมุด ลักษณะของสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชน รวมถึงแนวคิดในการ พัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชน พบว่า ห้องสมุดประชาชนใน ศตวรรษที่ 21 จะต้องมีความอำนวยความสะดวกรองรับการเรียนรู้ จะต้องสร้างอัตลักษณ์ที่ชัดเจนเพื่อให้สามารถ ดึงดูดบุคคลที่มีความชอบความสนใจคล้าย ๆ กันไม่ว่าเด็กผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ รวมไปถึงผู้พิการให้มาพบปะ เรียนรู้โดย ใช้พื้นที่และทรัพยากรของห้องสมุดได้อย่างเต็มที่ **4.2) ด้านการบริหารจัดการ มีวิธีดำเนินงาน** 1) มีการทำบัตรให้บริการ ยืม-คืน หนังสือ ตำรา สื่อ สิ่งพิมพ์ของห้องสมุดสำหรับนักเรียนทุกคน 2) มีการให้บริการห้องสมุด ยืม-คืน หนังสือ ในรูปแบบดิจิทัล 3) มีเครื่องคอมพิวเตอร์ และมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการให้บริการกับนักเรียน **มีกลไกสู่การปฏิบัติ** 1) วางแผนการดำเนินงานการบริหารจัดการ 2) ดำเนินการตามแผนกิจกรรม ตามจุดมุ่งหมาย 3) มีการตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข และ 4) ปรับปรุงพัฒนางานการบริหารจัดการ อย่างต่อเนื่อง **4.3) ด้านการบริหารสารสนเทศ มีวิธีดำเนินงาน** 1) ห้องสมุดมีระบบอิเล็กทรอนิกส์ ในการยืม-คืน หนังสือเอกสารสิ่งพิมพ์ที่รวดเร็ว และทันสมัย 2) มีการให้บริการสารสนเทศที่หลากหลายช่องทาง และแบบออนไลน์ 3) มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นข้อมูลข่าวสารปัจจุบัน **4.3.2) กลไกสู่การปฏิบัติ** 1) วางแผนการดำเนินงานการบริหารสารสนเทศ 2)

ดำเนินการตามแผนกิจกรรม ตามจุดมุ่งหมาย 3) มีการตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข 4) ปรับปรุงพัฒนางานการบริหารสารสนเทศ อย่างต่อเนื่อง **4.4) ด้านการจัดกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต** 4.4.1) วิธีดำเนินงาน 1) มีการจัดกิจกรรมแข่งขันการตอบปัญหาของนักเรียน เกี่ยวกับการให้ความรู้การใช้บริการห้องสมุด 2) มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกมารยาท การแสดงออกพฤติกรรมที่ดีต่อผู้ใหญ่ แสดงความเคารพต่อบุคคลในวาระต่าง ๆ 3) มีมุมทางด้านวัฒนธรรม เสริมสร้างกิจกรรมส่งเสริมการทำความดี ให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย 4.4.2) กลไกสู่การปฏิบัติ 1) วางแผนการดำเนินงานกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต 2) ดำเนินการตามแผนกิจกรรม ตามจุดมุ่งหมาย 3) มีการตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข 4) ปรับปรุงพัฒนางานกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารจัดการจะต้องดูที่บริบทและปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้วยเนื่องจากรูปแบบของห้องสมุดที่มีความหลากหลาย และมีข้อจำกัด เรื่องของงบประมาณ บริบทของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับรุ่งทิพย์ เจริญศักดิ์ (2557) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบห้องสมุดมีชีวิตเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชนพบว่า ห้องสมุด มีการจัดการสารสนเทศด้วยระบบห้องสมุดอัตโนมัติ มีคอมพิวเตอร์อย่างน้อย 1 เครื่อง และสามารถเข้าถึงสารสนเทศผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 1) รูปแบบห้องสมุดมีชีวิตของห้องสมุดประชาชนขนาดเล็ก พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลมากที่สุดต่อเป้าหมาย ทั้ง 3 ด้าน คือ การให้ความสำคัญกับลูกค้า รองลงมา คือ องค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้อย่างมีความสุข และด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ โครงสร้างองค์กรและการบริหารจัดการ ด้านการเรียนรู้ของชุมชน คือ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การสนับสนุนงบประมาณสำหรับบุคลากร 2) รูปแบบห้องสมุดมีชีวิต ของห้องสมุดประชาชนขนาดกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ และมีอิทธิพลต่อเป้าหมายด้านการเรียนรู้อย่างมีความสุข คือ ผู้นำการจัดการความรู้ ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ โครงสร้างองค์กรตามลูกค้าเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านการเรียนรู้ของชุมชน คือ วัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญกับลูกค้า 3) รูปแบบห้องสมุดมีชีวิตของห้องสมุดประชาชนขนาดใหญ่ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อเป้าหมายด้านการเรียนรู้อย่างมีความสุขและด้านการเรียนรู้ของชุมชน คือ วัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญแก่ลูกค้า ด้านการเรียนรู้อย่างมีความสุข คือ โครงสร้างองค์กร และด้านการเรียนรู้ของ ชุมชน คือ สภาพของห้องสมุดที่เป็นมิตร และพบว่าไม่มีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อเป้าหมายด้าน การเรียนรู้ตลอดชีวิต จะเห็นได้ว่าปัจจัยการให้ความสำคัญกับลูกค้าเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อ รูปแบบห้องสมุดมีชีวิตของห้องสมุดประชาชนทุกขนาด สำหรับห้องสมุดประชาชนขนาดใหญ่ให้ความสำคัญต่อ เป้าหมายเพียงด้านการเรียนรู้อย่างมีความสุข และการเรียนรู้ของชุมชน **4.5) ด้านการวัดผล** 4.3.1) วิธีดำเนินงาน 1) มีการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่ใช้บริการห้องสมุด 2) มีการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครอง ชุมชน ที่เข้ามาใช้บริการห้องสมุดโรงเรียน 3) มีการนำผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนสัมพันธ์ให้บุคลากรครู นักเรียนรับทราบโดยทั่วกัน 4.4.2) กลไกสู่การปฏิบัติ 1) วางแผนการดำเนินงานด้านการวัดผล 2) ดำเนินการตามแผนกิจกรรม ตามจุดมุ่งหมาย 3) มีการติดตามตรวจสอบ ผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินไปสู่การปรับปรุงแก้ไข 4) ปรับปรุงพัฒนาเกณฑ์ตามตัวชี้วัด ในการวัดผล อย่างต่อเนื่อง

ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับผลการประเมินเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือด้านความเป็นประโยชน์ รองลงมา คือด้านความเหมาะสม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านความเป็นไปได้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับ Pimsorn (2014) จากผลการศึกษากลยุทธ์การบริหารมีความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 จากผลการวิจัย ด้านการบริหารสารสนเทศ มีความต้องการในระดับสูง ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ

1.2 จากผลการวิจัยด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม มีความต้องการในอันดับรองลงมา ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม ให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสบายในการให้บริการห้องสมุดมีชีวิต

1.3 จากผลการวิจัย ด้านการบริหารกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นความต้องการของชุมชน ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญในวิเคราะห์สภาพปัญหา และหาวิธีการแนวทางการพัฒนาให้ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 หรือโรงเรียนในเขตพื้นที่อื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

2.2 ควรวิจัยรูปแบบการบริหารห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

กลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ข้อ ดังนี้ กลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิต และองค์ประกอบการบริหารห้องสมุดมีชีวิต

1. กลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียน ประกอบด้วยกลยุทธ์การบริหารคือ **1) วิสัยทัศน์** บรรยากาศการให้บริการห้องสมุดที่มีชีวิตชีวามีสุนทรียภาพ มุมมองสวยงาม ระบบสืบค้นข้อมูลที่รวดเร็ว ทันสมัย สื่อ สิ่งพิมพ์ข้อมูลสารสนเทศ ข่าวสารเป็นปัจจุบันตรวจสอบระบบการยืม คืนได้หลากหลายช่องทาง ผ่านระบบสื่อเทคโนโลยีที่มีความทันสมัย ภายในปี พ.ศ. **2) พันธกิจ** ที่ทำให้บรรลุผลสำเร็จตาม

วิสัยทัศน์ จำนวน 5 ข้อ 3) เป้าประสงค์ ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับพันธกิจ และบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ จำนวน 5 ข้อ

2. องค์ประกอบการบริหารห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียน ประกอบด้วย 2.1) ด้านการจัดการสภาพแวดล้อม มีวิธีดำเนินงาน 1) เสริมสร้างการบริหารงานห้องสมุดให้มีสุนทรียภาพ สวยงาม และสบายตา 2) มีอาคาร สถานที่ ที่สะอาดร่มรื่นเหมาะสำหรับกิจกรรมการเรียนการสอน 3) มีการจัดการมุมองที่สวยงามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในห้องสมุด ให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ร่วมกัน **มิกลไกสู่การปฏิบัติ** 1) วางแผนการดำเนินงานการจัดการสภาพแวดล้อม 2) ดำเนินการตามแผนกิจกรรม ที่กำหนดไว้ 3) มีการตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข และ 4) ปรับปรุงพัฒนางานการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง **2.2) ด้านการบริหารจัดการ มีวิธีดำเนินงาน** 1) มีการทำบัตรให้บริการยืม-คืน หนังสือ ตำรา สื่อ สิ่งพิมพ์ของห้องสมุดสำหรับนักเรียนทุกคน 2) มีการให้บริการห้องสมุด ยืม-คืนหนังสือ ในรูปแบบดิจิทัล 3) มีเครื่องคอมพิวเตอร์ และมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการให้บริการกับนักเรียน **มิกลไกสู่การปฏิบัติ** 1) วางแผนการดำเนินงานการบริหารจัดการ 2) ดำเนินการตามแผนกิจกรรม ตามจุดมุ่งหมาย 3) มีการตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข และ 4) ปรับปรุงพัฒนางานการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง **2.3) ด้านการบริหารสารสนเทศ มีวิธีดำเนินงาน** 1) ห้องสมุดมีระบบอิเล็กทรอนิกส์ ในการยืม-คืน หนังสือเอกสารสิ่งพิมพ์ที่รวดเร็ว และทันสมัย 2) มีการให้บริการสารสนเทศที่หลากหลายช่องทาง และแบบออนไลน์ 3) มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นข้อมูลข่าวสารปัจจุบัน **4.3.2) กลไกสู่การปฏิบัติ** 1) วางแผนการดำเนินงานการบริหารสารสนเทศ 2) ดำเนินการตามแผนกิจกรรม ตามจุดมุ่งหมาย 3) มีการตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข 4) ปรับปรุงพัฒนางานการบริหารสารสนเทศ อย่างต่อเนื่อง **2.4) ด้านการจัดกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต 4.4.1) วิธีดำเนินงาน** 1) มีการจัดกิจกรรมแข่งขันการตอบปัญหาของนักเรียน เกี่ยวกับการให้ความรู้การใช้บริการห้องสมุด 2) มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกมารยาท การแสดงออกพฤติกรรมที่ดีต่อผู้ใหญ่ แสดงความเคารพต่อบุคคลในวาระต่าง ๆ 3) มีมุมทางด้านวัฒนธรรม เสริมสร้างกิจกรรมส่งเสริมการทำความดี ให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย **4.4.2) กลไกสู่การปฏิบัติ** 1) วางแผนการดำเนินงานกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต 2) ดำเนินการตามแผนกิจกรรม ตามจุดมุ่งหมาย 3) มีการตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข 4) ปรับปรุงพัฒนางานกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต อย่างต่อเนื่อง **2.5) ด้านการวัดผล 4.3.1) วิธีดำเนินงาน** 1) มีการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่ใช้บริการห้องสมุด 2) มีการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครอง ชุมชน ที่เข้ามาใช้บริการห้องสมุดโรงเรียน 3) มีการนำผลการประเมิน ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรครู นักเรียนรับทราบโดยทั่วกัน **4.4.2) กลไกสู่การปฏิบัติ** 1) วางแผนการดำเนินงานด้านการวัดผล 2) ดำเนินการตามแผนกิจกรรม ตามจุดมุ่งหมาย 3) มีการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินไปสู่การปรับปรุงแก้ไข 4) ปรับปรุงพัฒนาเกณฑ์ตามตัวชี้วัด ในการวัดผล อย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2561). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และบุษกร เลิศวีระศิริกุล (2555). *การพัฒนากลยุทธ์การบริหารห้องสมุดโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองนักเรียน*. ปริญญาโทดุสิตบัณฑิต กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2561). *หลักคิดการจัดการหลักสูตร และการสอน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งทิพย์ เจริญศักดิ์. (2557). *การพัฒนารูปแบบห้องสมุดมีชีวิตเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศราวุฒิ ด้วงเป้า. (2564). *สภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนในศตวรรษที่ 21*. ในวารสารมนุษยสังคมปริทรรศน์. ปีที่ 23 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2564) หน้า 124-136.
- สนติ มุ่งหมาย. (2564). *การพัฒนาแนวทางการบริหารงานห้องสมุด 5 ดี มีชีวิตโรงเรียนบ้านห่ม (ห่มประชาชนเคราะห์)*. ขอนแก่น : โรงเรียนบ้านห่ม (ห่มประชาชนเคราะห์).
- สุบิน ไชยยะ. (2563). *กลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ ตลอดชีวิตของนิสิตนักศึกษา*. ในวารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ปีที่ 48 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2563) หน้า 124-136.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สภาการศึกษา.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities". *Educational and Psychological Measurement*. 30(3) : 607 – 610.
- Pimsorn, S (2014). *Student quality development strategy under the secondary educational service area office 41*. Journal of Education Studies, 42(3), 56-73.